

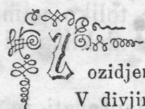
Slovenski GLASNIK.

Lepoznansko - podučen list.

List 6. V Celovcu 15. marca 1867. Letnik X.

Stari stolp.

(Zložil —r—.)

ozidjem debelim obdán
V divjini je grad velikan;
V dolino nagiblje megleno
Stolp svojo zidano steno.

In kakor otožen senjár
Stolp sluša skrbljivo, kar
Šeptaje mu reka poreče,
Ki v znožji od nekaj že teče.

Po noči zavije se v plašč
Črn, senja od otcév in tašč
Nekdanjih, ki čisto živeli,
Bogá pred sebjó so imeli.

In huđ je stolp stari močnó,
Skrivnosti da v njem se počnó,
Da čuje po noči se hoja,
Mirú mu ne da ni pokoja.

Ker v gradu gospodova hči
Ob eni še nikdar ne spi,
Pa luči prižiga na lini,
Da svetijo dol po dolini.

Tje dol po dolini v megló,
Kjer ljubi veslá čez vodó;
Ter tiho po skalni stezici
Prihaja k svoji deklici.

To stolpa razjezi huđó,
Noč črno popraša takó:
„Kaj praviš ti, mati črnica,
Kam nek je sveta pravica?“

„V tleh dolgo moj zid že sedi,
Dokáj že biválo ljudi
Je v meni, nektera že leta
Navade učim se svéta.“

„Pa naj bi v prah se sesul,
Če kaj sem enacega čul,
Kar je okrog mene:
Da deklice niso poštene.“

„Nedolžno živele, lepó,
Deklice in fantje takó;
Zdaj prěšestno skrivanje
Je njihovo djanje, nehanje.“

In majka črnikasta noč
Stolpú beseduje rekoč:
„Z nimar to pusti, moj stari,
Nikar si razuma ne vari.“

„Spremenila midva obá
Ne bova, kar svet že imá,
Kar jaz, ti ne moreš umeti,
To dolgo že vse je na sveti“

„Ko tebe na zemlji ni bló,
 Ko tebe nikjeri ne bó,
 Dekle bo mladenča ljubila,
 Čemu bi se midva jezila?—“

Nemški valpet.

(Fovest, spisal J. Jurčič.)

(Konec.)

To ni bilo gotovo nič posebnega, kar sem slišal od svojega očeta. Prava reč, če dekle s človekom govori, ki ga že dolgo pozna! In vendar me je pekla ta novica tako, da nisem mogel vso tisto noč spati. Večkrat se mi je že popred zdelo, da hodi za njo; zdelo se mi je, da ga tudi ona ne vidi težko. Zmerom sem se pa tolažil in nisem verjel svoji misli, saj vzeti je on ne more in noče, ona pak menda ima že toliko pameti, da bo vedela, kdo je on in kaj je ona. Še kaka druga deklica bi se ne pečala z beriškim valptom, kterega so ljudjé sovražili.

Namenil sem se bil precej drugo jutro Rezo dobro izprašati in izpovedati. Pa premislil sem se koj, in ko sva drugo jutro sešla se, valpta še v misel nisem jemal. Zdelo se mi je pa, da ne govori več tako rada z menoj kakor pred, da ni več tako potrpljiva ter da mi nobene zbadljive na dolgu ne ostane.

Jaz ne vem, če sem bil tega žalosten ali sem bil tako jezen, — vem pa, da sem bil tako neumen, da sem se enkrat jokal, ko sem bil sam. Ob enem pak sem se zagrozil valptu: gorjé mu bođi, če ga dobom, da bo okoli njenega doma lazil.

Bolj po redko sem jel zahajati k sosеду. Dostikrat bi bil rad šel, pa neka trma me je zadrževala. Mislil sem, da komu kljubujem, pa sem menda le sam sebi. Slišal sem večkrat, da je bil valpet v vasi in pri sosеду v krčmi, posebno na večer. Ali jaz ga nisem mogel nikdar dobiti, da bi ga bil malo zapodil.

Neko nedeljo popoldne sem ga našel v krčmi pri sosеду. Ko v izbo stopim, sedel je sam pri stranski mizi in zraven njega je sedela Reza. Jeza me je popadla, kri mi je vrela, pa veliko vaščanov je bilo v hiši, nobene nisem rekel Dekle je zarudela, ko me je zagledala, prišla k meni in me vprašala, kaj hočem piti. Ko mi vino prinese, ne rečem nič, natočim in pijem. Valpet jo pokliče k sebi in zopet sta jela govoriti. Kaj, tega ne vem, nemško sta se menila, to pa vem, da sta o meni govorila, kajti valpet me je vedno gledal in smejal se, ona pak je v mizo zrla in le malo odgovarjala. Ko bi me ne bilo družih ljudjé sram, prijel bi bil glaž in bi ga bil razbil ob njegovo glavo. Tako pa sem se krotil, in pil glaž za glažem.

„Reza, sem pojdi!“ pravim.

Pride k meni in me vpraša, kaj čem.

„Tu k meni se vsedi. Otovrej sem menda že ko oni potepuh, če tudi ne znam hinder-hander govoriti, da bi se iz družih ljudi noreca delal.“

Ona mi je tajila, da bi bila o meni govorila z valptom.

„Strašno si siten!“ rekla mi je tudi zdaj in to me je zbudlo, da nikdar tako.

Vstane s sedeža tik mene, jezna in rudeča ter hoče iti ven.

„Jaz ti rečem da se vsedi!“ pravim.

„Ne utegnem“ odgovori neprijazno in gre venkaj.

Valpet pri tej priči vstane in gre za njo. Nazaj ga ni bilo več, v veži pak je še govoril ž njo, dobro sem slišal, odgovarjala mu je bolj prijazno ko meni; kaj sta se menila, tega ne vem, zopet sta nemški govorila.

Napijem se tisto popoldne, da nisem vedel, kje sem in kaj delam. Vem, da sem glaže pobijal, krel in kričal, da so me ljudje v krčmi pogovarjali in krotili, da Reze nisem videl celo popoldne, sicer pa ne vem kaj sem govoril, kedaj sem domú prišel.

Drugi dan sem bil bolan. Glava me je bolela tako, da nisem mogel vstati. Obležal sem za več časa, vročinska bolezen se me je bila polotila. Kakor mi je potlej dekle pravila, blede sem v svoji bolezní vedno o valptu, mislil sem, da se tepeva, da ga pobijam. Prepiral sem se tudi s svojo deklico, dajal jej čudna imena in vse ženske grehe očital.

Med mojo boleznijo je bila ona od kraja enkrat prišla vprašat, kako mi je in me je hotela videti, pa moj oče je ni blizo pustil, z osorno besedo jo je odgnal in tako ni prišla več blizo.

Ko sem zopet na lastnih nogah stal, mislil sem, da bode vse dobro; za trdno sem bil namenjen, da vse pustim, da se ne zmenim več za-njo in svojemu očetovskemu reditelju sem pa možko obljubil, da ne pojdem nikdar več k sosedu. On je bil tega prav vesel in vesel sem bil tudi jaz svojega sklepa. Kaj mi je mar valpet? Kaj ravno ta deklica? Manjka jih ne, druge so morda še boljše in bolj poštene. Tako sem hotel misliti, pa ni mi šlo. Koder sem hodil, ona mi je na misel hodila, kar sem delal, vse se mi je zdelo pusto, kar sem videl, spominjalo me je nje. Nikoli nisem mogel biti vesel. In v nedeljo, ko je od maše šla, zdelo se mi je, da ni vesela tudi ona ne, da najraje molči. Če sem jo pa doma srečal, ognil sem se jej, ali če se ni dalo, šel sem hitro mimo nje brez govora.

Zakaj? še zdaj ne vem. Kolikokrat sem se namenil, da grem k njej, da jo ogovorim! Pa sram me je bilo, nisem šel. Morda me pa vendar rada ima! O ko bi to vedel, djal sem sam pri sebi. Ko bi mi kdo utegnil povedati, da oni valpet zastonj hodi za njo, da ga ne mara, da mi je vendar še zvesta.

Take misli so mi zopet staro jezo do valpta zbudile.

Nekega večera je bil star berač pri nas čez noč. Pri peči je sedel po večerji in je vedel veliko praviti. Jaz sem stare možé v mladosti pravrad poslušal, kar so že pravili, najbo o starih časih in starih ljudéh ali pa druge pametne reči, skušnje in dogodke. Tudi verjel sem tačas vse, kar mi je kdo povedal. Tako sem tudi staremu beraču verjel, ki je djal in trdil, da zna tako narediti, da človek za eno misel, naj bo ktereга če svojih bližnjih, lahko vé.

„Kaj, ko bi jaz vedel, ali me ima ona rada ali mi je res nezvesta zaradi onega nemškega valpta!“ mislim si jaz sam pri sebi.

Ko vsi drugi spat odidejo, vprašam jaz berača, kako se to naredi.

„Koliko mi boš dal, pa ti bom povedal in sam naredil?“ pravi.

„Koliko pa hočete?“

„Dva tolarja,“ odgovori in jaz mu ju koj obljubim.

„Ali je kakov črn maček v vasi?“ vpraša me.

Jaz povem, da je in reče mi ga skrivaj vjeti in zapreti, drugi večer bo zopet prišel, mačka vzela, pri vrbovem grmu na vodi zaklal ga in pri ognju v hosti sežgal tako, da bode samo ena koščica ostala in s to koščico bom jaz vedel za enkrat, kar bom hotel.

Res družega večera pride, odere pri vrbovem grmu črnega mačka in potem greva ž njim v grajski gozd. Na vrhu posekanega hriba zakuriva velik ogenj, jaz se vsedem na štor, berač pa začne emariti mačka in čudne besede godernjati. Jaz sem tačas take neumne reči veroval in še malo strah me je bilo.

„Še le do jutri zjutraj se bo naredilo,“ pravi moj copernik, „dajte denar naprej in potlej lahko zaspiva pri ognju.“

Jaz mu res dam dva tolarja, čepim nekaj časa in gledam, kako se reč pali in žge, potem pa zadremujem za majhno časa.

Ko se zbudim, bil je ogenj na pol pogasnil, mesec je bil izza bukovja pogledal, berača pa ni bilo nikjer. Opeharil me je bil. Jezen vstanem in hočem oditi domú.

Kar se mi zazdi, da je v grmovji nekaj počilo, kakor da bi kdo na trhleno vejo stopil in se mu bi prelomila pod nogo. Tudi sem kmalo nekaj visocega zagledal, da je proti meni šlo. Ko je iz sence stopilo, videl sem, da je človek, poznal ga pa nisem še. To sem koj vedel, da berač ni, prevelik je bil. Zagrabil sem lesen krepelec in sem počakal. Valpet je bil. Ni me koj spoznal in rekel je: „Kaj drva žgeš?“

„Tvoja niso kakor moja ne, kaj ti mar?“ pravim.

„A, si ti?“

„Jaz, le čakaj čakaj, kaj bežiš, greva vkup. Morda bova eno rekla ali pa dve“, rečem in grem za njim.

Hitro je stopal, jaz pa vstric njega. Ni mu bilo po volji, da je ravno mene dobil. Precej časa nisva seničesa menila. On ni vedel, kaj bi rekel, bal se me je, ker sva bila sama po noči, jaz pa nisem vedel, kako bi začel. Tako prideva iz hoste ven na raven. Do grada ni bilo več daleč.

„Ti, kaj imaš ti z ono deklico, že veš katero? Zakaj se vedno tam okrog potičeš?“ vprašam ga.

„Mislim, da nisem dolžen odgovoriti,“ — pravi on.

„Če ti misliš da ne, jaz pravim, da.“ Primem ga za ramo in pravim: „Ne boš se z mesta premešnil, dokler ne boš prisegel in zarotil se, da te ne bo nikdar več v vasi pri njej videti. Če nočeš, pa ti bom predrobil žile in kosti, da me boš do smrti pomnil.“

Skušal se mi je izpuliti, pa dobro sem ga imel v kleščah.

„Ne boš obljubil?“

„Obljubim,“ pravi. Koj ga spustim.

„Gorje ti pa bo, če ne ostaneš mož beseda.“ Bil je že kacic deset stopinj od mene.

„Če me prav ni več k tvoji ljubici, pa pomnila me bode. Zdaj jo le vzemi za ženo, če hočeš,“ vpije za menoj.

Ko to zaslišim, pograbi me jeza, nekaj zarujovem in se spustim v dir za njim. Pa ušel mi je tisto noč.

Da je to res, kar mi je na zadnje povedal, tega nisem mogel verjeti. Pa peklo me je neznansko. Da bi se bila ona spozabila, ki sem jaz toliko stavil na njo, več ko na vse ženske tega sveta, tega nisem mogel verjeti. Če sem pa zopet pomislil, kako rada je ž njim govorila s svojo nemščino vselej, kedar je mogla, kako se je proti meni spremenila, pa sem skoraj moral verjeti. Pa če je res, eno bom naredil, naj se svet podere. Nje same nisem mogel vprašati, ali je res, kar je djal. Sram me je bilo, in nisem vedel, kaj bi počel, ki bi iz njenega odgovora spoznal, da je taka. Bila je od dne do dne bolj bleda, tiha, malo je je bilo videti. To je bilo že slabo znamenje, ali jaz sem se še vendar tolažil, da kaj družega pomeni.

Tako sem bil neko nedeljo v cerkvi. Žeganje je bilo, natlačeni smo stali. Tam spredaj je v svojem posebnem stolu sedel in dremal naš grajščak. Za njim je stal valpet, oziral se po cerkvi sem ter tje, večkrat na me pogledal prav zaničljivo.

Zraven mene je stal fant iz bližnje vasi, ki je pred menoj hodil za hčerjo mojega soseda. Zato ker sem ga bil spodrinil, ni me mogel lehkno videti. Danes pa je bil nekaj ves drugi, šepetal mi je vedno kaj na uho, norčeval se iz valpta in drugih reči, tako da mi je bil že prav siten in nadležen. Ko maša mine in se pred cerkvijo vstopimo, bil je zopet pri meni in govoril marsikaj.

„Kaj pa tvoja deklè, kako se kaj imata? Zdaj jo boš pustil, to se ve da?“ pravi.

„Zakaj?“

„Glej-ga no, kaj ne veš, kaj ljudjé govore Grešili smo, grešili! Grdo je res, da te je tako za nos vodila. Ta hudirjevi valpet je okoli hiše vohal ko sléden pes. Treba mu jih je bilo po plečih nametati. Jaz sem zmerom čakal, kedaj boš to storil, kar bi bil vsak izmed nas.“

„Tako je tedaj vendar res“, djal sem jaz. Zavrelo je po meni, valpet je ravno s svojim grajščakom iz cerkve prišel. V žepu sem imel zaklepčen nož. Nič ne vem, kedaj sem ga ven potegnil, ne vem kedaj sem na-nj planil, podrl ga v hipu na tla in zabodel. Bil sem ves divji, kakor živina, nič me ni bilo sram, ničesa se nisem bal.

„Primite ga!“ kričal je grajščak, pa nihče se me ni upal dotekniti. Pobegnul sem izpod cerkve in šel v hosto.

Tam se vležem na mah. Nekaj časa se mi je zdelo, da sem na tujem svetu, da nisem tisti, ko sem bil, mislil sem, da se mi vse le senja. Kmalo pa se mi kri umiri, začnem premišljati. Kaj sem storil? Človeka sem umoril! Groza me je bilo. Valjal sem se po tleh, najraje bi se pokopal v zemljo, da bi me več ne bilo. Vse življenje je zdaj proč. Sreča, mir, veselje, vse proč. Kakor Kajnu nimam več doma, svojemu dobrotniku ne smem več pred oči. Zakaj sem to storil? Zakaj nisem poslušal besedi svojega družega očeta, ki me je prav učil? Zarad nje, sem postal hudodejec, zarad nje, ki je za-me ni več. Beriči me bodo pojali, kakor divjo zver, če ostanem v deželi. In Bog, kaj bo ta rekel, gorje!

Noč se naredi, predno jaz vstanem. Kam bi se obrnil? Najprvo grem proti gradu. Videti moram, morda ga nisem do smrti, mislim si in to me nekaj utolaži. Tiho se priplazim do grada. Nihče me ni čutil. Pogledam tam skozi okno v sobo, kjer je navadno valpet ležal. Vidim ga na postelji, zraven njega je dekla sedela. Še je bil živ. O Bog in mati božja daj, da ne bi umrl, da ne bi jaz umora na vesti imel!

Potem se obrnem proti vasi. Hotel sem še svojega očeta prositi, naj mi ne zameri, naj me ne zavrže, kar sem storil, nisem iz hudobije, temuč v nepremisleku. Pa ko do hiše pridem, ni mi dalo stopinje več storiti, nisem se upal potrkati. Obrnem se proti sosedu. Tam potrkam na njeno okno, da bi njo odpuščanja prosil. Nihče se ne oglasi.

Naj bo kar hoče, naj bo vsega konec, hajdimo po svetu!

In šel sem, kam? sam nisem vedel. Tačas je bilo še drugače na svetu, ko današnji dan. Zdaj najde gosposka človeka, naj ide kamor je, še tako daleč. Takrat pak je bil izgubljen in zavarovan, da je le iz dežele šel. Nihče me ni vprašal za popotni list, nihče od kod in kdo sem.

Tako sem se več let klatil po svetu. Strojarij sem pri več mojstrih po svetu, kar sem zaslužil, zapravil sem sproti, da bi v pijači pozabil, kako mi je bilo enkrat in zakaj sem dom zapustil. Rad, neizrečeno rad bi bil šel večkrat na dom pogledat, kako je, pa nisem si upal.

Kakor vsi ljudje, tako sem tudi jaz še le potlej, ko je bilo prepozno, spoznal, kako neumen sem bil v mladosti. Kaj je bilo vsega tega treba, zakaj nisem bil mlad te pameti, da bi se za enega človeka ne bil tolikanj brigal, ko je vendar toliko ljudi in imamo vsi tiste slabosti in tiste grehe, samo da je eni pokrivajo, eni kažejo, eni so večji, eni manjši hudobneži, vsi vkup pa kaj malo modri v življenji.

Čez dolgo let sem djal: zdaj te je že ves svet doma pozabil, tebe in to, kar si storil. In šel sem domú. Marsikaj sem drugače našel. Moj oče Rapas je bil davno umrl. Svoje premoženje je bil sorodnikom in ubogim zapustil, mene še v mislini vzel, da, še slišati ni mogel od mene. Valpet res ni bil umrl, pa pobral se je bil kmalo iz tega kraja. Moja nekdanja ljuba tudi ni več živela; kmalo potem, ko je odšel njen zapeljivec, šla je tudi ona na oni svet. Njen otrok živi še. Mene ni doma nihče spoznal in tudi sam nisem nikomur pravil, kdo sem.

Prileten sem že bil, nekaj časa sem še delal, pa ne dolgo. Začel sem na zadnje od hiše do hiše hoditi, kakor še zdaj hodim. Dolgo menda že ne bo treba in rad bi videl, da ne bi bilo. Zakaj če se spomnim, da sem sam kriv, da moram na starost noge rabiti in za trdo skorjo moliti, zagreni mi vse, in dostikrat bi obsedel na potu, da bi s smrtjo znanje storil, ko bi le vedel, da bo tamkaj boljše za-me.

Slovo.

(Zložil Andrejčekov Jože.)

Zima mine, pomlad pride,
Vse na novo oživi,
Solnce zopet toplo vzide,
Hrib in dol ozeleni.
Ptički mili žvrgolijo,
Rožic se razvija kras,
Slavček s svojo melodijo
Dela mi prijeten čas,

Pevaj slavec, drobna ptica!
Pevaj, ah prepevaj le,
In razjasni bleda lica
Mi le samo enkrat še!
Poj turobno, žalomilo,
Poj ginljivo, poj sladkó,
Da mi srce bo genilo
Tvoje petje za slovó,

Lov s sovko.

(Spisal L. Podgoričan.)

Veselje me obide vselej, kadar se spomnim tistih ur o šolskih počitnicah, ko sem tičji lim kahal in se z lovom pečal. Ker je lov s čevinkom zanimljiv, a malo znan, nate torej kratek popis o njem!

Kdor hoče tiče loviti s sovko, ta se mora najpoprej preskrbeti s tičjim limom. Ta lim je iz ohmeljevega sadú (Loranthus europaeus). Ohmelje raste povsod po Dolenskem, po Gorenškem ne vem ali tudi ali ne, le ne cvete že meseca svečana in sušca, kakor bela omela, ki je tudi za tičji lim, temuč še le velicega travna, sad pa je zrel meseca srpana ali kimovca. Tičar mora najpoprej zréle jagode obrati, potlej pa skuhati. Jaz sem vselej nalil primeren pisker, del va-nj zrnje, in kahal sem je tako dolgo časa, da je zavrélo; ko pa zavré, jame kmalo pokati in lim leze iz njega. Zdaj ga moraš na lahko mešati in zmerom kuriti, to oboje pa tako dolgo, dokler niso vse jagode razkuhane. Ko je že sam lim v loncu, izlij zeleno, ali prav za prav, rumenkasto vodo z limom vred v škaf in urno nesi vse skupaj k vodi. Tú malo po malu jemlji lim iz škafa in peri ga v vodi, a naglo, kajti dokler je še vroč, gorák, rade gredó iz njega luščine; ko ga pa že nekoliko časa žuliš v vodi porokah, strdi se ter češulje nečejo tako rade iz njega. Lim mora biti prav čisto opran, nobene češulje ne smé biti v njem. Ko je ves čist, naréži šibic, ali brézovih ali pa koščičevih, pol drugi pedenj dolgih. Brezove so boljše, zato ker se tiču rajše ovijó pod peroti ali po drugodi. Osmuči je, lepo jim poreži popke, po tem pa je malo spari. Za srednji čevinek jih je treba dve do tri sto. Zdaj vzemi lim, deni ga v kakovo posodo, to pa z njim vred na žerjavico. Ali zopet ga moraš neprenehoma mešati s klinec, če ne, pripali se ti, potlej pa ni za nič. Ko je že nekoliko gorák, vlij samo malo olja na-nj in zopet dalje mešaj. Dokler je vreme še precej gorko, tako dolgo časa je dobro laško olje; brž ko se shladé dnovi, po tem pa je najboljše laneno olje, zato ker ne zmrznejo limanice tako rade. Ko je lim meči, vlij zopet nekoliko olja na-nj, in ko je že

ves mehák, da se vleče na gosto, vzemi blizo petdeset šibic na enkrat v roke, polij je z limom, primi jih v vsako roko polovico in začni ovijati, zato da se do cela in vse enako polimajo. Tako učini z vsemi šibicami, kolikor ti jih je tréba. Na to je zavij v usnjato kožo in dobre so.

Tréba je pa tičarju še čevinka, piščali, da tiče kliče ž njo. Ta piščalka upije tako, kakor sova. Narejena je iz dveh klinčkov, eden je na srédi zarézan in v to zarézo pride drugi, ovit z na tenko ostrgano črešnjevo kožo.

Ko imaš tedaj oboje, limanice in čevinek, idi v gozd in izberi kraj, kjer bodeš lovil. Najboljši prostori so v večej hosti blizo manjše goščave ali pa tudi v gošči, pred trgatvo zlasti pri nogradih. Odberi vejasto drevo precej na samem, če je preveč drugih dreves okrog, potrebuješ veliko limanic, ali moraš pa preveč lésa posekati in obsekati. Idi na odbrano ugodno drevo, začni mu veje trebiti blizo vrhá, če so pregoste, odseci jih nekoliko pri deblu, druge pa pusti, toda na vse strani morajo sezati. Očedi je do céla, ali vendar ne prav do konca, da ne strašijo tičev, nasekaj je, da bodeš pozneje limanice, vtikal v zaseke. Zareze ne smejo biti predaleč narazen, k večemu majheno ped vsaksebi. Ko je drevo pripravljeno, hiti na delo pod njim in okrog njega. Tú mora biti precejšen okrog, ves očejen; grmovje in drugačo goščavo in raščino moraš iztrébiti in kam dalje zavleči na stran, da se ne bojé tiči. Pod drevesom, ki bodeš sovkal pod njim, zgradi uto (najboljše ute in najzdravejše so iz smrečja). Velika mora biti tako, če je le moč, da tiči z drevesa le ná-njo padajo. A tudi gosta naj je, zategadelj da bistrooki jastreb ali kak drug jasnooki tič ne vidi vá-njo. Okrog ute pústi brgone, toda ne prenagosto, kedar trebiš tla; mlada drevesa ali palice pripogni, najboljše da je nasékaš pri tleh, zato da pripognjene ostanejo nekoliko od tal; vse nasekaj tako, kakor si nasekal veje na drevesu. Če so srednja ali mlada drevesa okrog, nekoliko je tudi očedi: obsekaj in nareži tiste veje, ktere sezajo k drevesu nad uto ali po strani, zato da je natekneš z limanicami, potlej ti ne uide lahko tič, če je priletel hudovat se na sovo. — Zdaj je vse otrebljeno; začni tedaj nastavljati, najpoprej na vélikem drevesu, od vrha do ute. Limanice morajo biti vse enako daleč druga od druge, ležati morajo tako, da tič prileti ravno med-nje, tako da ga primejo na obéh platéh života. Ali ko je jemlješ iz kože pod pazduho, moraš ovijati je, posamezne že v koži; nastavi pa še le okoli treh, pol štirih popoldne, ko ni več tako gorko jesensko solnce. Z vélikega drevesa idi na druga drevesa okrog in napósled postavi še po brgonih. Po tém idi v uto, vzemi pa s seboj orodje, obleko in vse, kar imaš, da ti taka roba ne plaši tičev. Začni sovkat, iz početka počasi: po trikrat, po dvakrat in enkrat zaporedoma, samo da precej prenehaš vmés, glasno. Šoje se kmalo oglasé, te so jezične in vselej najprve. Bližale se ti bodo bolj in bolj, ali le miruj in zmérom enakoméрно pišči. Naposled so že po limanicah okrog, a ti le na dalje oponašaj sovo. Na enkrat ti pade ena vjeta z drevesa, ali če je še več jih okrog, pústi jo, če ne, preplašiš vse druge in nobene ne vjameš. Ko je že precej jih na tléh, potlej še le na lahko šini pó-nje in hiti zopet nazaj. Vse brž umori, le eno pústi, to primi za peroti in tresi jo. Prihrani vsak pot tisto, ktera najrajše upije, z upitjem privabiš še mnogo drugih. Ali vendar, če žalostno kriči ter

plaši tiče, ugonobi jo précej. Jaz sem pred nekoliko léti lovil v smrečji na belokranjskih Poljanah. Prvi tič na limanicah je bila šoja, padla je ravno na uto; potegnem jo vá-njo, jamem dražiti, in ker je dobro upila, v poli ure sem vjel še dvajset drugih. Kedar poberó mnogo limanic, postavi zopet brž brgone, poberi pérje po tléh in beži nazaj v uto.

S šojami vred se lové drozgi, brinjevke, žolne, vsakojake senice, ščinkovci, strnadje, taščice itd.

Šoja in drugi tiči upijó, hudujejo se na vse kriplje od daleč in blizo; šoje se časi spaknujejo, upijejo namreč tako, kakor tičar sovka v uti, a to je skoro vselej znamenje, da nečejo blizo. Jastreb pa le od daleč pivka, prav po redko, ali na enkrat začuješ, če imaš uho nastavljeno drevesu na steblo, da je priletel skubst sovo. Nekoliko časa gleda v uto, pleše po limu, suče glavo na vse strani, hoče zleteti z više veje na nižo, ali nenadno pade na uto, a tiho je zmérom, le s kljunom pokne časi. Neko nedeljo popoldne sem lovil, tudi v smrečji, toda v novomeškeji hosti. Kar na enkrat strašno velik jastreb prileti na drevo, ki sem ukal pod njim, ali ker sem bil slabo nastavljen, ni sedel na limanice, temuč na vejo précej nad njimi. Nekoliko časa strmi doli, ali kar se zapoleti v tla, zleti in puhne zopet, pa v mojo uto, z ute na brgon, jame plahotati po limanicah, pobere jih vés brgon in zvezan pade ž njega. Jaz planem iz hišice ali kaj, nisem se ga upal prijeti; kjer sem ga hotel zateti, tje se je obrnil s svojim velikim kljunom in s kremplji, enkrat me je bil prav presneto šavsnil. Kaj sem hotel tedaj, pobral sem bližnji oklestek, pritisnil ga ž njim k tlem in zvezal potlej, da sem živega nesel domú.

Tudi vrane in srake pridejo na limanice, a ne rade. Te le okoli létajo, upijejo in druge tice odganjajo. Le časi sede ktera na brgon, toda če je sedla ena, sede jih več. Nekega popoldne je na enkrat 30 srak posedlo po limanicah, vse so padle na tla, zvezane so imele vse porotnice, vratove s perotnicami vse križem, ali lovil sem je po tléh in lovil, vjel pa nisem nobene, ker znajo dobro teči. Najrajše se zatekó v goščavo, po gošči pa lovec ne more tako urno nego sraka.

Ta lov traja blizo mrakú. Zdaj se začnó oglašati kosje. Zató le bolj tiho sovka, vsak pot tolikrat, kolikorkrat poprej, trikrat, dvakrat, enkrat samo, in zopet od kraja tako, le ne prenehuj tako na dolgo. Če bliži je kos, tem lehnejše ga jezi. Prileti jih najraji veliko na enkrat. Če pade le eden, pusti ga, da ostalih ne splašiš. Kedar jih je že več na tléh, in če se bojiš že, da se nekteri ne bi iztrgali in ubéžali, plani pó-nje, urno umori vse, le enega ne, téga draži tako, kakor šoja ali če ne upije prav, zadavi ga, da ti drugih kosov ne ostraši. Kosja lov je do Ave-Marije, pozneje ni nobenega več blizo, jezé se pač jezé, ali bojé se blizo.

Po Ave-Mariji skovikaj dalje, čul bodeš kmalo sovo. Ta upije že od daleč, pa tudi ne po gosto. Na drevo tiho prileti, gleda s svojim ognjenim očesom v uto, pobira limanice po brgonih, napósled hoče zleteti, pa pade zvezana na zemljo. Časi sem jih po pet, po šest vjel samo en večer, ali izpuščal sem je zopet, zató ker so koristne polju, lovil sem je le zaradi kratkega časa.

Naposled poberi zopet limanice povsodi v kožo in ta dan je konec.

Nekteri lové s čukom. Privežejo ga kam nad uto in bezajo, da skoviče, ali pa ga dražijo v uti. To je časi vspéšno, toda mali tiči se ne

lové radi če ga vidijo, ker se ga prezeló bojé. Jaz sem neko jutro lovil s sovo. Privezal sem jo bil v razsoho na drevo, ki sem bil pod njim, ali spak ni hotel skovikati. Le časi se je zahudila, tičev je bilo veliko priletélo vsakojakih, ali vsi majhni so se zbalí in odleteli so, šoje in drugi so létali od daleč k sovi, skubli jo, sédali so tudi k njej ali ker se nisem upal nastaviti preblizo krog sove, da bi se sama ne zapetla, ker plahoče s perotami, nisem nič vjel.

Čas lovu ugoden je drugo polovico meseca kimovca in trpi tako dolgo časa, dokler je še precej perja po drevji in dokler ni snega. Boljše pa je za lov popoldne nego zjutraj, ker zjutraj so tiči rosni.

O Besu.

(Bajeslovna črtica, spisal Davorin Trstenjak.)

„Naj te bes vzeme!“ reče rad Slovenec, kedar ga kaj razjezi. Biti mora torej Bes nekaka bajeslovna oseba. Omenja se tudi v rokopisu kraljedvorskem: „Aj ty vraže! Bes v te! čemu ty naši krev piješ?“ pravi Zabož Ludeku. V pesmi: Slovo o polku Igorovem se sovražni Polovci velé: otroci Besovi. Pozneje so krščanski oznanovalci sv. vere poznamovanje bes prenesli na kerščanskega huđega duha — hudiča; zato bereš v staročeski legendi: da je sv. Prokop „bese od ljudi odganjal.“ Srbi imajo psovko: „bijes te skolio!“ Maloruska prislovica pravi: mutit jak pid hreblejo Bís.“ Prebivališče Besa je bilo torej pod motno, kalno vodo. V vodi in pod vodo pa je sedež zlega črnega boga v bajeslovji vseh indoevropskih narodov. Bes je torej črni bog, vladar kraljestva smrti. V slovanskem bajeslovji pa je božanstvo smrti — solnčno božanstvo — Črnbog — in sicer zimsko solnce skrito v meglovji ali pa ponočno, o katerem so stari Slovani mislili, da zahaja vsak dan v morje. Po tem torej zapopadamo, zakaj Knytlinga-Saga sporoča, da so čestili na Jasmondi polotoku ranskem (Rügen) boga: Pizamara. To ime je spačeno iz: Bisomar-Běsomar. Glasnik **b** je germanski jezik večidel spremenil v **p** in glasnik **s** pa v **z**, primeri: Zellnitz iz Selnice, Zayer iz Sura itd. Kaj pomenja ime bes? Slovenski jezik pozna: besen, besnoča, rabies; vendar prvotni pomen nam je ohranil sorodni litevski: baisus, grozni, strašljivi; sorodne so besede starogornjenšk: pôsi, starofriški: base, novonemšk: böse, berž ko ne od korenike: bi, sansk. bhi, bati se. Pizamar-Bisomar, Besomar je tedaj priime solnčnega božanstva-zimskega polnočnega z groznim strašljivim značajem kot sodnik umerlih in kaznovatelj nepravličnih. Rajni Fajfalik, kateri se je po ošabnosti zapeljan celó kraljedvorskega rokopisa lotil in ga z zamazaním in podkupljením svojim peresom hotel oskruniti, pokazal je tudi pri razlagi tega imena (od sansk bhâs, splendere) da je bil plohelj (Stümper.)

Potopisni listi.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

V.

V Mozirji 11. avgusta.

Drugo jutro se zbudim, ko se je ravno dan storil in glej! pod kapom je ležal berač Ulčarjev Jože, ki mi je bil pri Pogledniku pipo ukradel. „Sedaj te pa imam tiček“, pravim mu ter stopim k njemu. Pri mem ga za kolar pri srajci ter ga vzdignem kviško, da so se mu koj vsi udje potresli. „Duša stara!“ rečem mu, „ali mi boš dal pipo nazaj! Berač me debelo pogleda, izvleče pipo iz žepa rekoč: „Ljubi moj prijatelj! ta pipa je moja, kupil sem jo od nekega Juda.“ — „Lazeš, ti si mi jo ukradel v planini pri Pogledniku, ali ne veš?! Koj mi jo daj sem, če ne!“ — Berač videti, da ni drugače, dá mi jo brez daljnega upora.

Tako sem zopet dobil po čudni naključbi svojo pipico preljubljeno. Samega veselja sem jo koj natlačil in pričel pušiti, da bi se prepričal, če še tako dobro vleče, kakor prej. — Bila je še nepoškodovana in jaz sem bil vesel, vesel, zato ker sem imel zopet pipo.

Na poti dojdem velicega moža z dolgo sivo brado in oblečenega v trdo rujavo kuto — očeta kapucina. Njegovo obličje je bilo resno, veličastno, spoštljivo; bil je mož ves po volji božji. Pripovedoval mi je mnogo, kar pa sem ohranil za-se, in dajal mi je take nauke, da so mi segali do dna srcá. Marsikako resnico mi je povedal, ktere ne bom nikdar pozabil, ki pa bi bila morda marsikomu drugemu v spodtikljej, posebno takim, ki človeka sovražijo, ako jim pové resnico, in ki imajo le tiste za prave „moraliste“, ki znajo h krati dvema gospodoma služiti; Joža, ljubi moj prijatelj! kaj praviš, mar ni to res? —

Kapucinec me kmalo zapusti ter zavije čez Savino proti Nazaretu v samostan, jaz pa grem zamišljen dalje ter premišlujem človeško osodo. Imel sem takrat veliko misli grozno veliko, pa vse take, da jih nisem mogel spraviti na popir.

Ker sem po dnevi zarad vročine vedno polegal po sencah, prehitela me je noč, predno sem prišel do Mozirja. Bil sem sam in bil sem vesel, da sem bil sam, ker me ni nihče motil v mojih domišljijah. Veš brate, jaz sem neznano neukreten in siten, če me kdo moti, kedar sem zamišljen; pravim, zeló neukreten, še celó hud in takrat me najlože razjeziš. Na nebu je sijala luna in jaz sem se jej smejal, ker se mi je zdela vsa njena podoba tako melanholična in ravno zato vsem zaljubljenim tako prijetna, da jo vedno opevajo. Abotniki! ali ne veste, da ona nima ni sluha ni vida? Pa kaj druge karam, saj sem sam ravno tak. — Savini valovi so tako prijetno šumljali, kakor bi pele Sirene in zato sem tudi jaz začel peti:

Je veterček pihal,
Je dežek rosil,

Saj te nisem prosila,
Pa bi hodil ne bil.

Ko pa sem prišel blizo Mozirja, jel sem drugače peti takó, kakor pojó ljudjé vedno veseli in zadovoljni, namreč:

Brateí veseli vsi,
Tralala tralala

Pesem zapojmo mi
Tralalala.

Tako sem pel in pesem me je storila še bolj veselega, da sem celó zavriskal.

Moralo je biti že precej pozno, ko pridem do Mozirja. Luči ni bilo nikjer nobene, le tu in tam je kak pes zalajal nad menoj, potem pa se zopet mirno vlegel v svoje gnejzdo. Nekaj časa hodim po vasi gori in doli, gledam na levo, gledam na desno, pa nikjer žive duše. „Kaj bo?“ pravim, „povsod imajo že zaprto, zunaj prenočiti bo pa nekoliko premrzlo; zeblo te bo, da ti bodo udje drgetali in od mraza boš škripal z zobmi!“

V takih nadlogah stopim nekoliko dalje unkraj cerkve, kar zagledam na spodnji strani ceste v zgornji sobi luč. Vžgem dva klinčka ter posvetim kviško, in res nisem se goljufal: nad vratmi je visel smrekov vršiček, znamenje, da sem prišel do kréme. „Bog in sv. križ božji!“ pravim sam pri sebi, „Jože! tukaj-le potrkaš, pa se ti bo odprlo, če le vrag ni. Saj pravijo, kdor trka, se mu odprè.“ Stisnem pest in bunk bunk! loputnem parkrat po vratih, pa nihče se mi ne oglasi. Loputnem v drugo, bolj trdó, pa nič. — Potem vdarim s črevljem po durih, da sem menil, vse se mora razleteti, nič pomagalo. — Zaletim se s hrbtom v duri, da bi je vrgel iz tečajev, pa zastonj: duri so bile trdne, bolj ko moj hrbet, in drugzega nisem opravil, kakor da me je desna rama celó bolela. Jezen, da me nobeden ne sliši, jamem klicati: „Hej duše zaspane, ali boste odprli, ali ne! — Razbijem vam duri, okna, pa še kaj drugzega, če ni drugače!“ Vpij ali ne vpij, vse je zastonj. Potem stopim konec hiše, kjer je bila zgorej luč, spodej pri steni pa je bil ulnjak. Zagrabilim pest peska ter ga zalučim v okno. Cin, cin, cin! je zazvenelo po šipah. Nekdo pride k oknu, zakolne prav robato, potem pa gre zopet stran. „Tako trdovratnih ljudi pa še zopet ne,“ mislim si, „ne menijo se, če bi jim tudi hišo narobe obrnil. Pogledati hočem, kaj vendar delajo gori.“ Splazim se na ulnjak, pa bil sem še premajhen, da bi bil videl v sobo. Poprimem se za okrožje pri oknu ter se spnem kviško, in glej kaj vidim: kraj postelje pri peči je sedela stara žena in spala. Glava jej je vedno lezla v naročje in kedar je že dosti daleč prilezla, vzdignila jo je zopet nekoliko kviško. Blizo okna pri mizi je sedela mlada dekle in zraven nje velik, čokast fant s kastorcem na glavi in lepo svilnato ruto za vratom. Dekle je sedela nekako zamišljena, fant pa jej je govoril, kakor je bilo videti, tako živo na srce, ter jej včasih stisnil roko, da se je zazibal deklici večkrat majhen smehljaj krog ustnic. „Aha“, pravim, „sedaj pa že vém, zakaj nočejo odpreti; tukaj se ženijo, ženijo, o kriška gosposka! stara mati pa spi, kakor bi jej še mar ne bilo! — To je romantično, — ne, to je idilično, idilično! iz tega se bo skovala lepa novela. O Jože, česa vsega ne doživiš!“ Ravno sem premišljeval, ali bi potrkal na okno, da bi me pustili v sobo, ali ne, ko se h krati pripodi krog ogla cel roj fantov. „Hudič! ali te imamo!“ vpili so in koli so jeli pokati ob plotu, da je bilo groza. Samega strahú onemorejo mi roke in jaz telebim tako trdo na ulnjak, da se streha pod

menoj polomi ter padem v ulnjak na kup slame. Slišal sem, kako so rentočili fantje in udrili po nekom, pa nisem vedel po kom. Kmalu potem se je vsa druhal razšla in jaz sem na tihem Boga hvalil, da sem padel v ulnjak in da nisem nič dobil po plečih. Vse je bilo dobro v moji baraki, gorko je bilo še preveč, le lakota me je nadlegovala in skrbelo me je, kako pridem drugo jutro iz lesene ječe.

Narodne priče, navade, stare vere.

(Nabral in razglasil M. Valjavec.)

(Dalje.)

3) (Pripovedka o Suncu i Nasti, zapisana vu Varaždinu i u Podgajcu.) Jen put je bila jedna jako lepa devojka, kakve skorom na celem svetu nê bilo, ta se je puca zvala Nasta. Samo Sunce, kad je nju vidlo, jako se je vu nju zaljubilo tak, da je jen put na onom mestu, gde je ta puca bila, pol drugi den stalo. Kad je sunce dimo došlo, pitala ga je mati: drago moje dete, gde si tak dugo? Sunce joj reče, kak je vidlo jenu jako lepu pucu i da se je vu nju jako zaljubilo. Mati ga zešpota, kak bi ono moglo se vu zemnu pucu zaljubiti, da je to velik greh. Sunce joj opet reče, da ono prez ove puce nemre živeti. Kad je mati vidla, da sunce to namerava, reče mu: znaš ti, drago moje dete, kak buš naj ležeše tu pucu dobil? ti spusti jenu zlatu nihalku doli v njejno selo; kad se ona sedne gori i bu se štela nihati, ti samo povlečeš nihalku gori. Sunce je tak načinilo, kak je mati njemu rekla i spusti zlatu nihalku v njejno selo. Vu tom selu ludi, kad su opazili to, 'si su se probali nihati, ali ta puca stopram pod večer dojde s svojemi snehami i počmu se nihati. Kad se je puca gore sela, sunce povleče nihalku gori i tak je imelo pucu. Kad se puca na jen put gori opazi, jako se rasrdi na sunce, zakaj ju je tak vkanilo. Zato se pusti, da je nema i da nikaj govoriti ne zna, nu posle je 'se obavlala, kaj su ji goder rekli. Sunce ji se na sake fele smililo, ali ona nikak pregovoriti ni štela; za to se sunce na nju rasrdilo i reklo materi, da naj ju pošle teci Mori, naj ju ona zatôče. Mati ga poslušne pak ji reče: hodi, drago moje dete, hodi teci Mori pak mi donesi od nje sito, kajti mi jako treba. Puca odide i zaprosi tecu, naj dá njoj sito. Teca odide v jenu komoru, da si zôbe nabrusi, kaj bi ju sfundala. Ali to ni puca znala pak je čekala, nu dojde jen mali mišek pak ji pove, da naj taki beži, da je teca Mora odišla zôbe brusit, ali naj predi zeme njejin češel i vupletnik pa kad bu bežala teca Mora za njom, naj najpredi hiti pred nju češel pak se šuma stvorila, pa kad ju čez šumu potira, onda naj hiti vopletnik pred nju pak se bu voda stvorila. Puca se mišu zahvali pak počne bežati, ali kad se obrne, vidi da teca Mora za njom beži, zatô hiti pred nju njejin češel i stvori se šuma, pak ju je teca skorom vlovila. Hiti puca pred nju njejin vupletnik i stvorila se je voda i tak teca ni mogla za njom

dale. Kad je puca došla dimo k suncu, opazi jenu drugu pucu već vu sunčevom dvoru, gde popevle pak ji reče: oh, ti si, puca, preveč zaran počela popevati. Kad je sunce čulo, da je ta puca pregovorila, jako se je razveselilo i počne ji se militi. Nu ona pobegne i skrije se v jen kôt. Sunce se pak na nju rasrdi i zaklelo ju je i reklo: od vezda več nisi Nasta, nego lasta. I tak je postala lastavica.

4) **Pomrčanje sunca** je tak: Bili su dvaslugi pri jednoj hiži, jeden je bil debeli a jeden strašno suhi i to su bili sunce i mesec. Gospodar je pital: kak je to, ti si tak jako suhi, a on je tak debeli, ti ješ pri jednom stolu kak i on drugi? Nu on neje nika rekel i gda se je spunilo sedam let, sluga veli gospodaru: japica, zemete svoju sablu pak idete zutra ob oni vuri na ono križanje pak bute vidli, gda se budu dva psi trgali. Ako bude debeli pes suhoga preobladal, onda zemete sablu pa ga tucete tak dugo, da je restirate; ako bude suhi ikak jakši, onda pustete mir. Gda je došla ta vura, odišel je gospodar a slugov je ne stalo. Sunce je potamnelo a tak je s žalostno bilo. Videl je, kak su se dva psi trgali jako strašno i skoro je vre debeli pes suhoga preobladal, mu itak je na zajdne suhi debeloga preobladal, skočil je na njega i tak ga je zgrizel, da je komaj živ ostal, onda je odbejžal debeli a ov suhi pak dimu. Došel je gospodar dimu pak ga sluga pita: nu gazda, kaj ste vidli? Gazda mu veli: jaj meni, bog mi više ne daj toga videti, tak su se grizli dva psi, da sem komaj živ ostal. Sluga veli: ovo sem bil ja i on drugi sluga, nu japica, najte se više bojati, vezda bude na ovi strani s plodno, a na oni strani, od kud je ov, neplodno, on je mene onda preobladal. — Varaždin.

5) Vnogi pripovedaju, da je sunce tak jeden veliki k o t a č pak da vu njem ljudi jako kuriju pak da nam onda to daje svetlost i to-plinu. Varaždin.

6) Sunce vrag na lancu drži; one trake loviju coprnice i koja vlovi, ruka joj gori ostane a vrag joj opet dá drugu ruku i vu nji copriju. Varaždin.

7) Kad se sunce z mesecom bije, onda je potres. Varaždin.

8) Za sunce veliju, da je jeden človek išel kraj morja i da je nekakva hiea došla, da je vse okolo njega gorelo i da je ves bil v ognju, zatem da je došel veter i njega gorečega vu zrak odnesel i da je onda vu zraku ostal. Varaždin.

9) Gda sonce sije i dešč curi, onda je dobro z odkritom glavom na dešču stati zato, kajti onda človek jako rad rase. Medjimurje.

10) Gda na jen put sunce sije i dešč curi, onda se cigani ženiju i vrag svoju babu tuče. Posavina.

11) Gda sunce sija pa dešč gre, te popevlejo pastiri toto popevko:

Sunce sija, dešček gre,
Mlinar mele prez vode,

Dekla zmeta prez metlé,
Hlapec skače prez peté.

Lopársica štr.

Obzor.

Iz Celovca 13. marca. Kakor doslej že nekaj let, praznovala bode rodoljubna mladež našega duhovnega semenišča tudi letos spomin slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metodija jutri zjutraj s slovesno božjo službo in spovedjo, popoldne pa s slovansko besedo, na katero je povabljenih več celovških rodoljubov. Igrala se bode med drugimi veselicami vesela igra „Slep ni lep“, govorila epična pesem „Krst pri Savici“ in zapelo tudi nekaj domačih pesem. Sobana bodo neki prav slovesno okinčana. Hvala čast. gg. bogoslovcem, ki nam bodo napravili to narodno veselico. — Iz zilske doline nam piše g. K. M.: Znano je Slovencem, da se prične s pribodnjim mesecem velika narodopisna razstava v Moskvi; s temi vrsticami jim naznanjam, da bode v njej zastopljena tudi naša dolina, ki si je doslej edina v Goratanu še popolnoma ohranila svojo staro nošo in marsiktero drugo šego iz starodavnih časov. Hvala za to gre slovečemu rodoljubu Matiji Majarju, ki je z mnogim stroškom priskrbel, kar je treba, da se bosta Zilan in Zilanka ponosno na ogled stavila pohajalcem velike slovanske razstave. Nakupil je v ta namen raznovrstno obleko, prav po stari šegi narejeno, kakor jo še nosijo stari Zilanje; tu vidiš n. p. rudečo do gležnjev segajočo suknjo, kratke zelene hlače itd. Še bolj prijetna očem so oblačila neveste, družice, ženina, svatov, starašine in drugih, kakor so še sedaj v navadi. Dalje je dal napraviti omare in skrinje za nevesto, postelj itd; ne manjka nobena reč, ktera je potrebna nevesti v novem stanovanji, kakor kolovrat, tribelj, lapuča itd. Pridjale so se tudi po svetlopisu posnete podobe neveste in ženina na konju, svatov in drugih pri ženitnini imenitnih oseb. Vse to, kakor se sliši, poslal je čast. rodoljub že na Dunaj, odkoder poroma v staroslavno Moskvo.

Hrvaško-srbsko slovstvo. „Pravni običaji u Slovena“, tako je naslov za vse slovanstvo imenitnemu delu, ki ga je spisal dr. Valt. Bogošić na Dunaji v lanskem Književniku in zdaj v posebni izdavi na svitlo dal. Peča se ta knjiga s „privatnim pravom“ slovanskim, kakor še dan danes med našim narodom na jugu in severji živi. Namera je bila učenemu pisatelju iz vsakega predela mnogoobsežnega pravoslovja navesti eden ali dva primera kot dokaz, da dotični običaj še med narodom živi; gradivo se mu je vendar tako razmnožilo pod rokami, da suo prejeli namesto majhenega delca dosti obširno knjigo, ki šteje v največi osmerki 196 str. Drugi del bo obsegal „javno pravo“ slovansko; bogato gradivo ima že zbrano tudi za ta del; da se še bolj razmnoži, bodi skrb slovanskim domorodcem, da opišejo razne pravne običaje med narodom ter mu je blagovoljno na znanje dajo. Za ravnilo naj jim služi „Naputak za opisivanje pravnijeh običaja, koji u narodu žive“, ki je bil v III. delu lanskega Književnika natisnjen in je tudi pričujoči knjigi pridjan, na katero obračamo pozornost vseh slovanskih pravnikov in drugih učenjakov. — V Galčevi bukvarnici v Zagrebu je prišlo novo delce slovečega Fr. Kurelca na svitlo pod naslovom: „Imena vlastita i splošna domačih životin u Hrvatov a poněkde i Srbalj“. Knjiga šteje v vel. osmini 64 str. in velja 60 novč. G. Kurelac je eden prvih hrvaških jezikoslovcev in njegova dela so za nas Slovence toliko večje važnosti, ker se utegne slovenščina in hrvaščina le na podlagi njegove narodne pisave s časom — vsem Jugoslovenom na srečo — v eno strugo napeljati. — S teko-

čim mescem je začel v Varaždinu pod naslovom: „Pučki prijatelj“ nov časnik za prosto ljudstvo trojedno kraljevine izhajati. Vrednik mu je g. B. Francelj, učitelj na ondašnji nižji realki; izdaja se pa vsak četrtek na pol poli in velja za pol leta 1 gld. 50 kr. Naj si najde ta podučni in zabavni list prav obilno prijateljev in bralcev med prostim ljudstvom hrvaškim, da jim postane, kar so nam Slovencem Novice, pravi vodnik in svetnik v vseh njih gospodarskih začetbah. — Zbor duh. mladeži zagrebške je izdal v spomin svoje tridesetletnice pod naslovom „Cvietnjak“ zabavnik za mladež. Knjiga je prav lepo tiskana in bogata z raznimi zanimivi spisi. — Poslednji (33.) vezek V. šestko „Cvetja iz domačih in tujih logov“ bude v kratkem natisnjen; obsegal pa bude, kakor je bilo že oznanjeno, pripovedno pesem „Zora in Solnea“, ki jo je zložil na podlagi narodne pesmi g. prof. M. Valjavec. Komur 32. vezka še nismo poslali, dobí oba vezka vkup še tekočega mesca.

Češko slovstvo. Poslednja vojska je vsekala češki literaturi globoke rane, da je bila Čehov slovstvena delavnost za nekaj časa močno opešala; zadnji čas vendar spet čedalje bolj raste. Med lepoznavskimi izdelki bodi tu omenjen genrovi roman „Snatek na smrtelném loži“ od Fr. Nečaska in zgodovinski roman „Bélohoršti mučedníci“ od E. Spindlerja, kterege I. snopič je ravno kar prišel na svitlo.

Polsko slovstvo. V Lvovu so ravno kar prišle na svitlo pesmi slovečega A. Zaleski-ga pod naslovom „Poezje“. „Dziennik lit“, pravi o njih: więkša ich częśc nacechowana jest silnem uczuciem i prawdziwie poetyckiem natchnieniem. Szczególniej „Opowiadanie Zofji grabarki“ wywiera wielkie wrażenie na czytelnika swą prostotą a głębokością i powagą nastroju“. Cena jim je 1 gld. 40.— Vredništvo „Dziennika“ oglašá, da so pri njem dobili po znižani ceni med drugimi sledeča dela: a) „Uniwersał hetmanski“, zgod. povest J. Dzierzkowski-ga v 2 delih po 1 gld. 58 novč. b) „Szkola swiata“ od istega pisatelja po 75 novč. c) „Pozory“, povest v 3 delih po 1 gld. in d) „Talizman“ v 2 delih od K. Cieszewski-ga po 1 gld. 50 novč. e) „Dalecy krewni“ po 1 gld. in, f) „Życie bez jutra, powesti od J. Turski-ga po 50 novč. g) „Na rozdrożu“ povest od Starkla po 60 novč. h) „Wieczory wolynskie“ od J. Kraszewsky-ga po 75 novč. itd.

* Polska literatura je izgubila dva mnogozaslužna moža. Dne 16. svečana je umerl profesor slovanskih jezikov na vratislavskem vseučilišču dr. Vojt. Cybulski in 19. dne v Dražđanah pesnik Roman Zmorski. Pečal se je poslednji sosebno z narodno poezijo jugoslovansko, kakor spričujejo njegova dela: „Piesni narodowe serbskie“ v 2 delih, „Królewicz Marko“, „Lazarica“ i. t. d.

* V Pragi se snuje društvo za izdajo manjših prstonarodnih bukev. Udje bodo plačevali po 1 gld., ustanovniki enkrat za vselej 10 gld. in dobivali vsako leto vsaj 4 manjše knjižice. Ali bi se ne dala enaka družba tudi pri bratih Hrvatih osnovati?

Popravek. V pesmi „Izdajalcem“ Gl. št. 4 naj se popravi zadnja kitica tako-le: O ko bi se sedanji čas — Vsi izdajalci pobesili — Pač bi ne manjkalo za las — Da hrastje bi se ne lomili.

Listnica. G. F. Š. Nekaj se porabi; g. F. K. v Z. Kmalo pride na vrsto; g. V. Z. v B. Prihodnjič; g. J. Š. v G. Hvala!; g. J. T. v. T. Kmalo se porabi; g. F. L. Kmalo se natisne.